

5. Захаріна Є. А. Формування вмінь і навичок майбутніх учителів фізичної культури для позакласної та позашкільної оздоровчо-виховної роботи у виховному просторі загальноосвітніх навчальних закладів. *Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету*. Сер : Педагогічні науки. – 2014. – Вип. 2. – С. 63–69.
6. Іванова Л. І. Підготовка майбутніх учителів фізичної культури до фізкультурно-оздоровчої роботи з учнями загальноосвітніх навчальних закладів: автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Київ, 2007. 22 с.
7. Кравчук Т. М. Педагогічна підготовка майбутніх учителів фізичного виховання у вищих педагогічних навчальних закладах України (20–80 рр. ХХ ст.) : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01 Харків, 2004. 20 с.
8. Мединський С. В. Структура підготовки фахівців з фізичного виховання у США в аналогії з Україною. *Науковий часопис Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова*. Серія № 15. – 2011. – Вип. 14. – С. 66–69.
9. Омеляненко В. Г. Шляхи оптимізації програми професійної підготовки майбутніх вчителів фізичної культури. *Науковий часопис Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова*. Серія № 15. – 2011. – Вип. 14. – С. 79–81.
10. Панченко Г. І. Проблеми удосконалення підготовки майбутнього вчителя фізичного виховання до організації та проведення фізкультурно-оздоровчої та спортивно-масової роботи в загальноосвітній школі. *Педагогіка, психологія та мед.-біол. пробл. фіз. виховання і спорту*. – 2011. – № 11. – С. 86–90.
11. Свириденко С. Навчаємо бути здоровими: позакласна робота: 5–9 кл. Київ, 2007. – 140 с.
12. Чернишов О. І. Стратегічні напрямки здоров'язбереження в освіті Здоров'я через освіту : матеріали міжгалузевої регіональної наук.-практ. конф. Київ, 2012. С. 13–15.

Єлизавета Тараната

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ГРАМАТИЧНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ І ЛІТЕРАТУРИ

На сьогодні система освіти зазнає суттєвих змін зумовлених поступовими трансформаціями, що відбуваються в усіх важливих сферах життя суспільства. Україна запровадила принципи та ідеї Болонської системи оцінювання та інтеграцію в європейський освітній простір, що зумовило значні позитивні зміни в сучасній системі освіти. Сучасні

пріоритети державної політики у сфері освіти спрямовані на підготовку фахівців з великим інтелектуальним потенціалом, які розвивають свої професійні компетенції та здатні до самореалізації і саморозвитку. Українське законодавство наголошує на важливості всебічного розвитку майбутніх фахівців та формування у них базових професійних компетенцій. Національна доктрина розвитку освіти, закони «Про освіту», «Про вищу освіту» зазначають, що основним напрямком зосередження уваги сьогоднішньої системи освіти має бути підготовка педагогічних працівників, які запровадять інноваційні ідеї в освітню сферу. Слід покращити загальну культурну, професійну кваліфікацію та соціальний статус педагогів до відповідного рівня, який гідний їх ролі в суспільстві. Підготовка майбутніх учителів української мови та літератури в основному залежить від ступеня сформованості професійно-педагогічної компетентнісної складової. Граматична компетенція, як складова комунікативної компетенції, посідає важливе місце в професії сучасних лінгвістів. Розвинене, граматично правильне мовлення передбачає, що мовець володіє великою кількістю граматичних моделей, правилами наповнення, трансформації, поєднання граматичних одиниць, вміє їх змінювати та поєднувати в процесі професійного спілкування. Вивчення граматики є невід'ємною частиною процесу вивчення української мови. Граматичні правила, структура та форма відіграють надзвичайно важливу роль в усній та письмовій комунікації. Повноцінне спілкування вимагає достеменних граматичних навичок, щоб побудувати власне мовлення та правильно зрозуміти суть висловлювання. Відсутність граматичних умінь і навичок, у свою чергу, є перешкодою для формування комунікативної компетенції майбутніх педагогів. Тому питання формування граматичної компетенції є одним із найактуальніших в контексті навчання студентів-словесників української мови у закладах вищої освіти.

Розв'язанням проблем навчання граматики займалися О. Вовк, Л. Мацько, М. Пентилюк, М. Плющ, С. Яворська та інші вчені. Проте, не зважаючи на значну увагу, що приділяється ролі та місцю навчання граматики, проблема пошуку оптимальних форм і методів формування граматичної компетентності майбутніх учителів української мови та літератури ще не знайшла остаточного вирішення.

Лінгводидакти розглядають граматичну компетенцію як здібність розуміти й висловлювати значення, формуючи та розпізнаючи правильно оформлені відповідно до цих принципів фрази і речення [2, с. 112–113]. Український лінгводидактик О. Вовк зазначає: граматична компетентність надає системні знання про морфологічні, лексичні, фонетичні, синтаксичні та орфографічні аспекти мови для побудови усвідомлених і послідовних висловлювань; здатність використовувати граматичні поняття та засоби вираження граматичних категорій; навички та майстерність доречно використовувати граматичні явища для вирішення мовних і розумових

завдань у мовленнєвої діяльності в різноманітних комунікативних ситуаціях [1, с. 6]. Існує три основні етапи розвитку граматичних навичок та вмінь: аналіз правил, опрацювання мовленнєвих зразків, використання граматичних явищ у різноманітних мовленнєвих ситуаціях. Слід підкреслити, що ці етапи не обов'язково сліднують один за одним і деякі з них можуть повторюватися. Слід також зазначити, що незалежно від того, наскільки зрозумілими є граматичні правила та граматичний матеріал, що розглядається, студентам буде легше зрозуміти навчальну інформацію, якщо вона буде структурована, організована та перекодована у візуальному форматі. Ефективна візуалізація, як відомо, стимулює пам'ять, забезпечує розуміння суті проблеми та дозволяє відкривати нові знання з набору даних. Таким чином, за допомогою використання графічних інструментів (схем, ілюстрацій, діаграм, таблиць і символів) розуміння навчальної інформації стає значно простішим та удосконалює сприйняття, дозволяє краще та ґрунтовніше засвоювати граматичні явища в процесі навчання та мовлення.

Грамматичну компетентність трактуємо як володіння майбутніми лінгвістами відповідними знаннями, навичками, вміннями та особистісними якостями, які можна виразити як складові наступних компонентів: мотиваційного, когнітивного, діяльнісного та особистісного.

Таким чином, можна зробити висновок, що ефективність роботи із формування граматичної компетентності майбутніх учителів української мови і літератури залежить від вибору найефективніших методів, прийомів і засобів навчання з урахуванням закономірностей навчання мови, загальнопедагогічних, лінгвістичних і методичних принципів навчання граматики. Згідно з узагальненнями в роботах лінгвістів (О. Біляєв, О. Горошкіна, С. Караман, О. Копусь, С. Омельчук, Л. Паламар, М. Пентилюк, М. Плющ, М. Стельмахович, О. Хорошковська та інших), удосконалення навичок дотримання граматичних норм студентів доречно реалізувати крізь застосування теоретичних та практичних методів опанування граматичних норм, формування граматичних і комунікативних навичок, методів контролю і самоконтролю, інноваційних форм, методів навчання (інтерактивних, комунікативних, креативних) та засобів навчання (традиційних та інноваційних).

Список використаних джерел

1. Вовк О. Сучасна стратегія формування англомовної граматичної компетенції у студентівфілологів. *Підготовка вчителя до роботи в сільській школі*. Умань, 2008. № 27. С. 5–10.
2. Ніколаєва С. Ю. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання. Київ: Ленвіт, 2003. 273 с.